

אהוד בן עזר

הבלדה על ג'מאל פֶּקָה
שתקע לאשת ראש הוועד היִפָּה בתחת
במלאת 100 שנים לרצח הארמנים
ולארבה

תל אביב, אב תשע"ה, אוגוסט 2015

אהוד בן עזר הבלדה על ג'מאל פְּחָה שתקע לאשת ראש הוועד היְפָה בתחת במלאת 100 שנים לרצח הארמנים ולארבה

תלמידי בית-הספר מסודרים בשתי שורות לצידי רחוב חובבי-ציון.
לראשיהם הגלוחים חבושים תרבושים הגדולים מעט ממידתם.
הם עומדים ומנופפים במרץ, לכבוד האורח,
בדגלי עות'מניה קטנים, דגלוני חצי-הסהר.
ג'מאל-פחה נמוך-הקומה צועד נמרצות,
כפות-ידיו שלובות מאחור ובהן מקפץ מגלב-הרכיבה.
הוא חולף על פני השורות בחיוך מוזר,
כמביט בעדר כבשים ביום שוק.
החמסין המוקדם משפיע עליו. הוא מזיע.
אחריו צועדים אנשי פמלייתו ונכבדי המושבה.
הילדים מחזיקים דפים
בהם נכתבו שורות ההימנון התורכי באותיות עבריות.
הם מתחילים לשיר לכבוד האורח, בקולות צעירים:
"אוֹרְדוּמוּ אֶתִי יָמִין
אֶצְלֵדִי קְזִמִין!
[הצבא שלנו צועד...]
ג'מאל-פחה מנופף להם לאות-תודה,
מתבונן בהם רגע כשוקל אם לומר משהו.
החום מעיק והשמיים הולכים ומאפירים ברוח דרומית-מזרחית.
הוא מעדיף להמשיך לעבר ביתו של ראש ועד-המושבה,
ברחוב רוטשילד, שם תיערך לכבודו סעודת הצהריים.

בקבוקי היין והקוניאק כבר ריקים-למחצה.
הקצינים התורכיים להוטים לשתות,
ופחות מכך טועמים מהתבשילים,
למרות שאלה הוכנו ממזונות
שנעשו נדירים בימי המלחמה.
פה ושם מותר כפתור בבגד-השרד,
בגלל השרב המעיק של טרם אביב.
מחלונות ביתו של ראש ועד-המושבה,
מבין ברושים ודקלים,
נשקפים שמיים אפורים, מוזרים,
ללא תכלת וענן, רק שמש חמסין עמומה,
מוקפת אובך מואר.
"נרים עוד כוס, פוקד הגנרל, במצב-רוח מרומם,
"לבריאות ולרפואה, על כך לא חל עלינו,
המאמינים, איסור הנביא, ולניצחון בכל החזיתות

על צבאות הכופרים האנגלים, הרוסים והצרפתים! " התורכים שותים בדבקות, והמארחים כמו לצאת ידי חובה. "כאשר ראיתי את תהלוכת ילדי בית-הספר, שנערכה לכבודי, " ממשיך ג'מאל-פחה, "נזכרתי, איך באנטוליה הילדים של הארמנים היו אומרים עליי: 'הנה הולך הרוצח של הארמנים!' " הוא צוחק.

מלוויו צוחקים אחריו, והמארחים אנוסים לחייך. "בתחנה אחת באנטוליה

חיכו לרכבת מאות ארמנים רעבים וחולים בטיפוס. שכבו על יד המסילה הראשית, ובצדדים.

כאשר הגיעה הרכבת, נהג-הקטר ראה אותם אבל המשיך לנסוע ופצע רבים מהם בגלגליו.

אחר-כך קפץ בתרועת ניצחון מהקטר, ניגש אליי, שיפשף את ידיו והודיע לי:

'מחצתי את החזירים הללו!'

כך הוא אמר, 'חזירים...!'

הגנרל צוחק, ושוב הכול צוחקים אחריו, אלה בהנאה ובצייתנות,

ואלה כמי שכפאם שד.

"זקן אחד משלנו העמיד בשורה

ילדות ארמניות יפהפיות, בנות שתים-עשרה, ארבע-עשרה. לא יותר מבוגרות מהבנות שלכם,

וגם מפותחות כמוהן... בתולות...

הרכיב משקפיים כדי שיוכל

לבדוק אותן טוב יותר, מישש אותן,

לבסוף בחר ילדה אחת, אולי בת שלוש-עשרה,

תחב לה אצבע כדי לבדוק...

קנה אותה בתולה תמורת שש מג'דיות,

וליקק את שפתיו. שש מג'דיות..."

ושוב צוחק.

"רק אלוהים יודע מה יקרה לכל עם,

לכל אזור בממלכתנו, שלא יהיה נאמן

לשלטון העות'מני, " ממשיך הגנרל.

הפעם איש אינו צוחק.

"כאשר הייתי מושל כללי של בגדד,

פקדתי על אחד הוואזירים שלי

להשלים סלילת כביש תוך שבוע.

הוא ניסה להוכיח לי שהדבר בלתי-אפשרי.

אמרתי לו: 'חוסייין-ביי, אם אתה

לא ממלא את הפקודה,

אני תולה אותך!'

מאז קראו לי שם, התליין! – "

"יום אחד תליתי, בכיכר מול הסארייה,

בית-הממשלה ביפו, פקיד מכס נוצרי,"

שמח חסן-ביי לתרום לשיחה מניסיונו.

"היה שמן, ככה... והתליין חסר-ניסיון

כי התלמד מקודם רק לשחוט כבשים.

נקרע החבל בשעת התלייה.

פקדתי להעלות את הפקיד פעם שנייה על העץ,
שוב נקרע החבל
היה הגוף שלו כזה כבד...
הבוגד התחנן וביקש ממני רחמים.
הוא הכחיש שמחלון המשרד שלו בבית-הגומרוק,
בית-המכס בנמל –
אותת בממחטה לבנה לספינות הצרפתיות
שהפגיו את יפו. וככה,
בידיים שלי, הייתי מוכרח
ללמד את התליין איך לתלות את הכופר בפעם השלישית,
ועודדתי את המתנדבים למלחמת הקודש...”
שתיקה כבדה מתפרשת סביב.
ג'מאל-פחה נוכח שהמארחים לא מתלהבים
כמוהו וכחסן-ביי
מהחלפת חוויות על תליות, והוא צוחק:
”מוטב שנשנה את הנושא,
שמארחינו הנכבדים כנראה עוד לא בקיאים בו.
גם אצלכם, במושבה יש בנות יפות?”
עיני חסן-ביי נוצצות למשמע הדברים.
”בנותינו יפות אבל הצרפתית שמדבר הגנרל
יפה עוד יותר, כמו פריסאי אמיתי,”
מחמיאה לג'מאל-פחה אשת ראש-הוועד היפה,
לרמוז לו שהוא אמור להיות איש תרבותי,
ולחסר מדעתו מחשבות זימה.
את הצרפתית המשובחת שבפיו
שיכלל הגנרל בביקוריו התכופים בפריס,
אשר על נפלאותיה החליף קודם-לכן
רשמים עם בעלת-הבית, הדוברת צרפתית.
הזכיר גם את הרקדנית המפורסמת איזדורה דנקן,
שזכה לראותה מחוללת על הבמה.
”פריס...” עיני המצביא התורכי מצטעפות בערגה,
כמעלה בזיכרונו את תענוגות העבר,
עם זונות צרפתיות מלפנים ומאחור...
וגם מוצצות לך אם רק תשלם יותר...
אך מיד הוא מתעשת.
”אני מצטער מאוד שהצרפתים לא שמעו לעצתי,
והצטרפו למלחמה נגדנו!”

הוא קם, מיישר את מעילו בעל הכותפות המוזהבות,
הקלועות דרגות גנרל,
ועם מגלב-הרכיבה בידו, פונה לאשת ראש הוועד היפה
”ועכשיו גבירתי אנא הראי לי
את הבודואָר שלך!”
פחד משתק את הנוכחים
כי כוונת הגנרל ברורה
ואין זו פעם ראשונה שהוא מבקר במושבה
באין ברירה
אשת ראש הוועד מכניסה אותו לבודואר
כך מכונה חדר השינה.

“מא שְׁרִי, ” הוא מצווה לה,
“וְיִט אָה לָה לִיט! – אַ אוֹבְרָה טַא טִיזִי!”
[יקירתי, מהר למיטה! – ופתחי את התחת שלך!]
הגברת ראש הוועד היפה מנסה להרגיעו
במזיגת כוסית קוניאק מקנקן בפינה
אך הוא מצליף קלות במגלב-הרכיבה על אחוריה
הבולטים לאחר שסגר על מפתח את דלת הבודואר
“אוֹבְרָה טַא טִיזִי מַא שְׁרִי!”
היא פורצת בבכי שקט
להגן על כבודה ובאין ברירה
משתרעת על בטנה על המיטה הגבוהה
הגנרל הנמוך מרים במגלב-הרכיבה את שמלתה
“אוֹבְרָה... אוֹבְרָה... שְׁרִי... שְׁרִי זֵיה תֵּאָמָה...”
[פתחי, פתחי, יקירתי, יקירתי אני אוהב אותך!]
והיא נאלצת להפשיל את קומבינזון המשי שלה
וגם את תחתוניה –
“אוֹבְרָה... שְׁרִי... שְׁרִי זֵיה אָדוֹר תֵּיִזִי...”
[פתחי, יקירתי, פתחי, אני מעריץ את התחת שלך!]
מדגדג מגלבו את פי-הטבעת
של אשת ראש הוועד היהודייה היפה
צחת השת,
ומגלב-הרכיבה ממשמש בחור העדין שלה,
והיא בוכה
אבל התחת שלה נפתח
לרווחה
כאילו בנפיחה
והגנרל הנמוך פורס מיד כפתורים אחדים
במכנסי מדיו הצבאיים
שולף אבר נימול
ענק ומגורה
לנמוכים יש כידוע זין גדול
החום והקוניאק לא פגמו בזיקפתו
למראה התחת הפעור של יהודייה יפה
והוא משחרר מהחור את מגלב-הרכיבה
ותוקע את הזין המוסלמי
כשהוא מפזם: “אוֹרְדוֹמוֹז אֶתִי זְמִין
אַצְלִי קְזִמִין!”
[הצבא שלנו צועד...]
ובנימוס צבאי פוקד בשקט:
“מַא שְׁרִי... מַא שְׁרִי...
איפתחי אל-טִיזִיפ
יְפָה העכוז שלך מכל בנות-ארצי
רק בפריז פגשתי... פעם
קו... [תחת]... נהדר... כמו... זה...
שלך... אצל... זמרת...”
ובעודו מדבר
הגנרל מכניס-מוציא...
פנים-חוץ...
לח טראאח...

פנים-חוץ...
מכניס-מוציא...
בתחת שלה...
לח טראאח...
משהו זמן...
כמו חמש דקות ארוכות...
וגומר...
וגומר...
וגומר...
ושולף
ומותיר בין גבעותיה
שיירי זרע צבאי לבן כיונה
וקצת מסריח אך בטרם ניתנת לו אפשרות
לסיים את ניגוב הזין התורכי
ההולך והמצטמק –
בשולי קומבינזון המשי העדין
של אשת ראש הוועד היפה
מתמלאות אוזניו רחש כבד הבא מבחוץ
והולך וגובר מרגע לרגע,
ופתאום כאילו השמש מסתירה פניה,
וחשכה יורדת על הארץ.
מה הדבר המכסה את עין השמש?
לאט-לאט מתרגלות עיניו לאפלולית
שהשתררה פתאום, לחשיכה בצהריים,
והוא מבחין באין-ספור יצורים קטנים,
כחגבים כהים, פרושי-כנפיים,
שמרחפים מעל ומתחילים לנחות וליפול,
אחד פה אחד שם, כשהם מקפצים
בקול צקצוק מסליד.
הוא מסובב את המפתח ויוצא לסלון
האנשים עומדים אחוזי-אימה,
בחוץ נחילי הארבה נוחתים גלים-גלים
כשהם מנסרים בהמוניהם
את האוויר ברחש מבחיל
מכרכרים ומפוזים על העצים,
על הבתים, על הארץ,
עד שלא נותר מקום שאינו מכוסה בהם.
רוח החמסין גוברת.
השמיים מתקדרים מפלישת החרקים המעופפים
העטים מלמעלה כענן שחור.
מבול השרצים משתפך על המושבה
ומזמזם ללא הפוגה.
"ארבה! הארבה! הארבה בא!"
רצים ברחובות אנשים
כאשר אימה וחרדה על שפתיהם.
"איזה אסון! הארבה עלול להפוך
את כל הארץ לשממה!"
הגנרל מתעשת. מיטיב מעמד מכנסיו הצבאיים
שקצת ריח קקה עולה מהם,

“לא אנחנו אשמים בדבר,
אלוהים איתנו ויגן עלינו.
צבאות הכופרים, היושבים על גדות הסואץ –
שָׁדִים אלה שלחו את זה נגדנו בתחבולה שטנית!
אבל אנחנו עוד נגלה את הבוגדים
שקשרו קשר עם אויבי עות'מניה!”
כך, בדברי פרידה קצרים ונרגזים,
ממהר הגנרל לצאת ברכיבה
עם שיירתו מהמושבה דרומה,
לעבר רמלה וירושלים.
ואשת ראש הוועד היִפה כורעת על קערת מים
המונחת תחתיה ורוחצת את התחת שלה.
בדרכם הם עוברים על פני אנשי המושבה,
גברים, נשים וילדים, הלוקחים פחים בידיהם,
וגם רעשנים ורובי פורים, החג קרב ובא,
ויוצאים למטעים ולשדות
מכים בפחים ומטחטחים ברעשנים
ומקימים רעש חזק כדי להבהיל את הארבה,
אך זה מקפץ מעץ לעץ ומצמח לצמח,
לוחך ומכרסם ומכלה אותם בכל פה.
“הוד מעלתו, רוכב חסן-ביי ליד הגנרל,
”ודאי זוכר כיצד לפני המסע לסואץ
פקד לקשט גמל, כלב ושור
בדגלי רוסיה, צרפת ואנגליה,
והעברנו אותם בכיכר מול הסראייה ובסימטאות,
והמאמינים היכו בהם מכות נאמנות עד שהתפגרו!?”
”אידיוט! מחר תוציא פקודה
שכל תושב באזור שלך, יהודי כערבי,
חייב להביא לשלטונות מדי יום
פח מלא ביצים של ארבה,
ואתה תשלם לו על כך שני מטליק!”
משלח ג'מאל-פחה את חסן-ביי לדרכו.
חסן-ביי הוא המושל הצבאי של יפו והמחוז.
ההרעשה בפחים היא לשווא.
כאשר הארבה מתרומם ממקום אחד
הוא מתעופף למקום סמוך
כדי לנחות בו ולהמשיך במלאכת ההשמדה.
איכרים אחדים ובני-משפחותיהם חובטים בארבה.
אחרים מביאים נפט,
שופכים על הארבה ושורפים אותו,
או אוספים אותו בדליים לתוך חביות
ושם שופכים עליו את הנפט.
הארץ משחירה מן הארבה
ותחת כל מידרך כף-רגל
הוא חורק בהימעכו,
מהיותו דחוס כמרבד חי תחת סוליות הנעליים,
בחשיכה המתעבה מוקדם מן הרגיל
מלבינים כבר על העצים
ענפים מעורטלים מקליפתם,

ואשת ראש הוועד היפה כורעת
על קצרת המים המונחת תחתיה
ממשיכה לשטוף את התחת
הצחור שחולל
משיירי זרע הגנרל התורכי
וקצת קקה שלה.

תל אביב, אב תשע"ה, אוגוסט 2015